

SVATÍ CYRIL A METODĚJ

Praktická příručka
pro kněze, katechety
a animátory

**Školní rok
2012/2013**

O b s a h

ZÁŘÍ

1. téma.....	1
2. téma.....	1
3. téma.....	2
4. téma.....	3
5. téma.....	4

ŘÍJEN

6. téma.....	5
7. téma.....	6
8. téma.....	6
9. téma.....	7

LISTOPAD

10. téma.....	9
11. téma.....	10
12. téma.....	10
13. téma.....	11

PROSINEC

14. téma.....	13
15. téma.....	13
16. téma.....	14
17. téma.....	15
18. téma.....	16

LEDEN

19. téma.....	18
20. téma.....	19
21. téma.....	19
22. téma.....	20

ÚNOR

23. téma.....	22
24. téma.....	23
25. téma.....	23
26. téma.....	24

BŘEZEN

27. téma.....	26
28. téma.....	26
29. téma.....	27
30. téma.....	28
31. téma.....	29

DUBEN

32. téma.....	30
33. téma.....	30
34. téma.....	31
35. téma.....	32

KVĚTEN

36. téma.....	33
37. téma.....	33
38. téma.....	34
39. téma.....	35

ČERVEN

40. téma.....	36
41. téma.....	36
42. téma.....	37
43. téma.....	38
44. téma.....	38

Úvodem

Ve školním roce 2012/2013, kdy vrcholí přípravy na 1150. výročí příchodu svatých Cyrila a Metoděje, vydává katechetické centrum příručku, která chce pomoci katechetům a kněžím připravit se vhodnou formou na toto výročí. Jednotlivé příběhy jsou zařazeny tak, aby se na 44 setkáních konaných během školního roku děti seznámily s hlavními událostmi života svatého Cyrila a Metoděje. V mnoha případech se vychází z cyrilometodějských legend, proto je důležité dětem vysvětlit, co je to legenda a jaký má význam.*

Text neslouží k tomu, abyste jej přímo přečetli dětem, ale má být předlohou pro vaše vyprávění.

S praktickou příručkou vychází sada samolepek, které se nalepují do sešitku formátu A6. Tyto materiály se dají využít při práci s dětmi předškolního a mladšího školního věku, a to například při mši svaté pro děti, během farních katechezí, schůzek, táborů a vyučování náboženství nebo i doma v rodině.

Doufáme, že Vám předložený materiál pomůže ve Vaší snaze představit svatého Cyrila a Metoděje svým svěřencům.

Kéž nás všechny povzbudí jejich příklad, že stojí za to věřit Bohu a plnit s láskou jeho vůli.

Pracovníci Centra pro katechezi Olomouc

V Olomouci 10. 6. 2012

** Legenda je příběh o svatých lidech, kteří skutečně žili. Obsah legendy má sice pravdivý základ, ale ne všechno, co je v ní napsané, odpovídá skutečnosti. Legenda nás má především poučit a ukázat na to, co je v životě důležité.*

Z áří

1. Cyril a Metoděj se narodili v přístavním městě Soluni v Řecku

Bratři Cyril a Metoděj se narodili před více než 1150 lety ve velkém městě Soluni, které patřilo do Byzantské říše. Dnes najdeme město Soluň/Thessaloniké v Řecku. Lidé tu neznali zimu ani sníh. Po celý rok na ně krásně svítilo sluníčko a všechny hřálo. Na zahradách rostlo mnoho ovoce. Město obklopovalo širé moře. Lidé stále neleželi na pláži a neopalovali se, ale pečovali o to, aby měli na poli i na zahradě úrodu. I děti přiložily ruku k dílu a pomáhaly rodičům s okopáváním, sklízením a zaléváním zeleniny a ovocných stromů.

Všechny děti rády tajně chodily do přístavu na okraji města. Připlouvaly sem lodě plné nejrůznějšího zboží. Bylo tu rušno. Když námořníci vyložili ovoce, krásné látky a voňavé koření, trochu si odpočinuli a zase zvedali kotvy na další plavbu. Ve městě bydleli lidé z různých částí světa. Jako v naší zemi žijí Češi, Slováci, Vietnamci aj., tak v Soluni žili hlavně Řekové, Slované i Makedonci. Na tržišti to znělo jako ve včelím úle. Jedni, kteří prodávali mořské ryby, volali řecky a druzí, mluvící slovansky, je překřikovali – nabízeli totiž kolemjdoucím koření a barevné látky. Bylo běžné, že lidé mluvili řecky i slovansky. Není divu, že se těmto jazykům naučili později i Cyril s Metodějem.

Nikdo netušil, že se v tomto městě narodí bratři Cyril a Metoděj, které bude znát skoro celý svět jako svaté bratry ze Soluně.

Znáš nějaké kněze, řádové sestry či řádové bratry, kteří se narodili nebo bydleli ve vašem městě, vesnici či v blízkém okolí? Zjisti si o nich něco.

2. Rodiče jim svým příkladem víry ukazovali, kdo je Pán Ježíš

Tatínek Cyrila a Metoděje byl velice bohatý a vážený člověk. Pracoval jako úředník na císařském dvoře. Jmenoval se Lev a s manželkou Marií měli sedm dětí. Nejstarší z nich dostal pravděpodobně jméno Michal. Je však známý pod jménem Metoděj, které dostal po vstupu do kláštera. Když měl Michal devět

roků, tak se mamince narodilo poslední, sedmé miminko. Vybrali mu jméno Konstantin. Konstantin je tentýž člověk jako Cyril. Cyril je řeholní jméno, které dostal v klášteře.* My budeme celou dobu říkat oběma bratrům Cyril a Metoděj. Peníze rodině Cyrila a Metoděje nechyběly. Doma měli dokonce i služebnictvo, které se staralo o domácnost a pomáhalo s hlídáním dětí. Maminka s tatínkem byli křesťané. Uvědomovali si, že díky Pánu Bohu se mají dobře, že je jeho velkým darem každé narozené dítě, ať už se narodí jako první nebo jako sedmé v pořadí. Moc si přáli, aby i jejich děti měly rády Pána Boha. Společně navštěvovali mši svatou v krásné bazilice, která stála uprostřed města. Bazilika je vlastně veliký kostel. Cyril a Metoděj si v něm prohlíželi barevné obrazy na stěnách, které se nazývají mozaiky. Rodičů se vyptávali, co je to za pána, kterého tam vidí, jak sedí na trůně. Proč je v bazilice kříž a co je to za knihu, ze které se při mši svaté čte. Tatínek jim na tyto otázky trpělivě odpovídal. Měl radost, že jsou jeho synové tak zvědaví.

*Možno rozvést, jak probíhá výběr jména, smysl přejmenování. Při slibech, které se dávají po rozhodnutí žít v klášteře celý život, dostává člověk nové jméno na znamení, že se s ním stala změna. Nepatří už rodičům, ale jen Pánu Bohu. Tak jako si nevěsta při svatbě mění své příjmení na příjmení manžela, tak řeholník dostává nové jméno, které mu vybere představený.

Zeptej se rodičů nebo někoho jiného, co znázorňují obrazy, mozaiky v nejbližším kostele? Kdo je na nich vyobrazený a proč je tam asi malíři nakreslili?

3. Cyril s Metodějem byli hrdí na to, že v Soluni kdysi pobýval svatý Pavel

Když byli Cyril a Metoděj ještě malí, rádi poslouchali vyprávění o apoštolu Pavlovi/Šavlovi, který v jejich městě Soluni pobýval před mnoha lety. Šavel v mládí nevěřil, že Pán Ježíš vstal z mrtvých. Chtěl zavřít všechny lidi, kteří uvěřili v tuto jedinečnou událost. Jednou se Pavlovi stalo, že se vydal do města, kde žilo mnoho křesťanů. Všechny křesťany chtěl nechat zabít. Když se však blížil k tomuto městu, náhle ho obklopilo světlo z nebe, spadl na zem a uslyšel Ježíšův hlas, jak se ho ptá: „Šavle, proč mě pronásleduješ?“ Od té chvíle Šavel uvěřil, že Pán Ježíš vstal z mrtvých, a úplně změnil svůj život a stal se křesťanem. Cestoval lodí a někdy i pěšky. Proč? Aby co nejvíce lidem pověděl o Pánu Ježíši,

který je má rád. Pavel jednoho dne přišel i do Soluně, do města, kde se narodil Cyril a Metoděj. Pavel si obyvatele Soluně velice oblíbil. Považoval je za své velké kamarády. Chválil je za to, jak křesťansky žijí. Líbilo se mu, že nemyslí jen na sebe, dokážou se podělit o upečený chleba, chycenou rybu, ovoce, které se jim urodilo na zahradě.

Když Pavel od Soluňanů odešel, stále na ně myslel. Modlil se za ně. Posílal jim po spolehlivých mužích dopisy. Dva z nich najdeme v Bibli. Pavel v nich píše: *„Drazí Soluňané, ani nevíte, jak má každého z vás Bůh rád a jak se mu líbí, že si nepřestáváte pomáhat a dělit se o to, co vám Bůh dal. Modlí se za vás služebník Pána Ježíše – Pavel.“*

Pavel se stal pro Soluňany misionářem. Díky němu se mnoho lidí dozvědělo o Pánu Ježíši. Malí Metoděj a Cyril ani netušili, že až vyrostou, budou také takovými misionáři, jako byl sv. Pavel.

Zkus tento týden poslat pohled s pozdravem někomu, koho máš rád. Rodiče ti s tím jistě rádi pomohou. Nebo nakresli obrázek a někomu ho daruj.

4. Oba bratři ve škole rozvíjeli svá nadání

Cyril s Metodějem vyrůstali v šikovné chlapce. Jak už to bývá v každé rodině, vymýšleli si různé hry. Metoděj byl o devět let starší než Cyril. Každý z nich měl jinou povahu a každý od Pána Boha dostal jiné dary, aby druhým pomáhali. Metoděj byl přísnější a mohli bychom ho přirovnat k rozumbradovi, zatímco mírnějšího Cyrila k tomu, kdo hodně přemýšlí a dokonce skládá básně.

Oba byli velice nadaní. Tatínek s maminkou jim proto vybrali dobré učitele, aby je naučili číst, psát a počítat. Tito učitelé je vychovávali, aby vydrželi u rozdělaného úkolu a dokončili ho. Pro Cyrila bylo těžké neodbíhat od úkolu, hlavně když byl velmi těžký a už ho to přestalo bavit. Cyril s Metodějem dostali od Pána Boha velmi dobrou paměť. Ve škole ji zlepšovali a tak své nadání rozvíjeli. Trénovali se, aby byli lepší.

To, že je někdo šikovný a nadaný, neznamená, že z něj bude v dospělosti někdo vážený a dokonce svatý. Je potřeba mít píli a vytrvalost. Číst a psát se nenaučíš tak rychle, jako když mávneš kouzelným proutkem. Nejde to najednou, ale postupně, jak se říká, krůček po krůčku. Vždyť ani květině nepomůže, když ji budeme tahat za lístky ze země. Rostlina potřebuje čas, teplo a sluníčko. Podobně je tomu i s člověkem. Ten potřebuje trénink.

Je důležité, abychom poznali, jaké dary jsme od Pána Boha dostali, rozvíjeli je

a trénovali se v nich. Někdo z vás pak může být v dospělosti sportovec, zvěrolékař nebo dobrá maminka či tatínek.

Někdo se umí hezky starat o panenky nebo zase postavit pořádnou garáž. Jiný nakreslí krásného pejska, ale nedokáže rychle utíkat. Víš, jaké jsi dostal od Pána Boha dary? Na co jsi šikovný? Uměl bys vyjmenovat i to, na co je šikovný tvůj bratr, mladší sestra nebo kamarád ze školky?

5. Podle legendy měl Cyril v dětství sen, že se ožení se Sofií (Moudrostí)

Jedna legenda vypráví, že se Cyrilovi zdál v dětství sen, který mu ukázal na to, co je v životě důležité. Ve snu před něj náčelník postavil všechny dívky z města. Cyril si z nich měl vybrat tu, kterou si vezme za ženu. Dívky byly krásné, Cyril nevěděl, na kterou se dívat dřív. Spatřil však jednu nad všechny krásnou a také nejvzácněji ozdobenou. Tu si vybral. Jmenovala se Sofie.

Zdálo by se, že se sen nevyplnil a je zbytečné o něm mluvit. Víme totiž, že se Cyril nikdy neoženil. V tomto snu je ale zašifrováno velké tajemství. Jméno Sofie totiž v překladu do naší řeči znamená Moudrost.

Cyril toužil být moudrým člověkem, ne bohatým nebo mocným. Být moudrým není totéž co být hodně chytrý. Moudrý člověk je ten, který má rád Pána Ježíše a snaží se mu být podobný ve všem. Moudrý člověk nemyslí jen na sebe, jak mít ve všem výhodu, hodně jedniček, ale bere ohled také na druhé kolem sebe. Dokáže jim dobře pomáhat.

V Bibli je příběh o moudrém muži, který stavěl svůj dům na skále, a pošetilém muži, který si stavěl dům na písku. Ten, kdo stavěl na písku, se sice méně namáhal, ale když přišla bouřka, dům spadl jako domeček z karet. Moudrý člověk v příběhu představuje toho, kdo má rád Pána Ježíše a snaží se žít podle jeho příkladu.

Moudrým člověkem se můžeš stát i ty. Jak ale vykopat základy? Právě proto se chodí do základní školy, v náboženství se učí základním modlitbám. Příběh z Bible o domě postaveném na skále nám připomíná, že se v životě vyplatí vybrat si z věcí třeba tu náročnější, i když se zapotíš a trvá to delší dobu. Nechat si poradit od Ježíše je to nejlepší, co může člověk udělat.

Můžete se naučit písničku „Muž moudrý“ ze zpěvníku „Zpíváme si písničku“.

Ř í ě n

6. Legenda říká, že Cyril ztratil krahujce, kterého měl rád

Mezi lidmi se rozšířila legenda o Cyrilovi a jeho krahujci. Skoro všechny děti mají rády zvířátka. Dnes často chováme doma křečky, papoušky, a když nám to rodiče dovolí, můžeme se doma mazlit i s kočičkou či pejskem. V době Metoděje a Cyrila v 9. století bylo běžné, že chlapci z bohatých rodin jezdívali společně i s doprovodem starších na lov a učili se sokolnictví. Každé dítě mělo svého dravce, ptáka, kterého trénovalo. Vyžadovalo to čas a vytrvalost. Cyril měl krahujce, na kterého byl pyšný.

Podle této legendy se na lovu přihodila smutná událost. Když Cyril vypustil krahujce, zvedl se silný vítr a odnesl ho kdovíkam. Cyril na něj volal, pískal a pak se i rozplakal, ale nepomohlo to. Krahujce už nikdo nikdy nespatriil. Po cestě domů byl smutný, měl krahujce moc rád. Doma nechtěl nic jíst a nemohl usnout. Stále na něj myslel. Po dvou dnech marného čekání si uvědomil: *„To bych mohl plakat ještě celý týden, ale stejně se nic nezmění. Krahujec tu byl, teď tu není. Je to stejné jako se všemi věcmi, rostlinami, zvířaty i lidmi. Nic tu na světě není na věky věků. Všechno jednou skončí. Už vím, co udělám. Raději budu dělat lidem kolem sebe radost a děkovat Pánu Bohu za všechno, co mi dává každý den.“*

Cyril zašel za maminkou a všechno jí to pověděl. Maminka se velice podivila jeho slovům, ale musela mu dát za pravdu. Vzpomněla si na přísloví: *„Pán Bůh dal, Pán Bůh vzal. Jeho jméno buď pochváleno.“*

Určitě všichni máte doma hračky, některé jste si tak oblíbili, že je nechcete nikomu půjčit. Jsou jenom vaše. Kdybyste je ztratili, tak byste byli asi také tak smutní jako Cyril, když ztratil krahujce. Možná byste také plakali celé dva dny, ale nic by vám to nepomohlo. Je smutné, když o nějakou hračku přijdeme, pláčeme, jsme smutní, ale to by nemělo trvat dlouho. Jsou jiné hračky, které na nás čekají a můžeme je mít rádi.

7. Cyril měl za svůj vzor svatého Řehoře, který psal knihy o Pánu Bohu

Holky se často vidí jako zpěvačky ze SuperStar či princezny z pohádek. Jako chce být skoro každý kluk šikovný hokejista jako Jágr nebo fotbalista Messi, tak i Cyril měl v dospívání svůj vzor, kterému se chtěl podobat. Jmenoval se Řehoř Naziánský. Byl to biskup, který žil hodně dávno (ve 4. století). Na Řehoři Cyril obdivoval, že jako spisovatel napsal krásné knihy plné básní o Pánu Bohu.

Cyril rád četl Řehořovy knížky, které nebyly tenké sešitky. Možná byste se divili, ale Cyril dokonce na sv. Řehoře vymyslel báseň, kterou napsal na zeď ve svém pokoji. Stálo v ní: *„Ó Řehoři, člověče tělem, ale duší anděle! Ačkoli byls člověk tělem, zdál ses být andělem. Neboť ty stále jsi oslavoval Boha a mluvil jsi o víře v něho. Proto přijmi i mne, který se k tobě obracím s láskou a vírou, a buď mi učitelem a osvětitelem.“* Byla to vlastně modlitba, ve které Cyril prosí svatého Řehoře o přímluvu. Viděl v Řehořovi vzor, měl ho rád a věřil, že když se na něj bude obracet, tak mu Řehoř vyprosí sílu dělat věci čím dál lépe. Pomůže mu, aby nezapomínal na Pána Boha, který ho má rád, a z lásky k němu se bude snažit být pilnější a ochotnější.

Každé ráno, když se Cyril probudil a podíval se na slova vyrytá na stěně, poprosil svatého Řehoře, aby ho i dnes naučil, jak má po celý den dělat radost Pánu Ježíši.

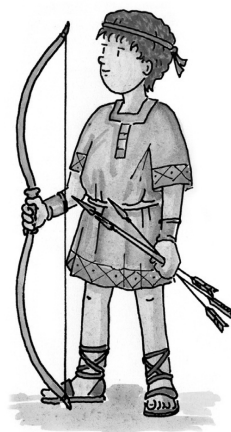
Děti mají často za vzor nějakého sportovce, zpěváka, zpěvačku nebo pohádkovou postavu. Může to být ale i někdo z blízkých – maminka, tatínek, strýc či paní učitelka. Co se na nich dá obdivovat? Jak vypadají, nebo spíše jací jsou? Rodiče ti mohou pomoci najít si vzory i mezi lidmi, kteří jsou radostní a je s nimi dobře. Seznámí tě například s pánem, paní nebo starším klukem, kteří se snaží dělat lidem kolem sebe radost. I na tvém kamarádovi se dá jistě najít něco pěkného, v čem by pro tebe mohl být vzorem a ty jsi ho v tom mohl napodobovat.

Koho máš za vzor ty? Co se ti na něm líbí a co bys chtěl také dokázat stejně jako on? Jak to udělat, abys mu byl podobný?

8. Bratři si vybírali kamarády mezi těmi, se kterými si hráli a pomáhali si

Myslíte, že měli Cyril a Metoděj kamarády? Určitě ano, jen se o tom v žádné z legend nedočteme. Kamarády ale jistě měli, jenom jaké? Možná jim doma

rodiče kladli na srdce, aby si hledali kamarády mezi dobrými kluky, kteří je „nepustí k vodě“ kvůli hloupostem. S maminkou a tatínkem určitě vedli nejeden rozhovor o tom, jak najít dobrého kamaráda. Možná jim rodiče radili: *„Kamarády si nevybírejte podle hezkého oblečení, peněz nebo podle nálady. Sami se snažte být druhým dobrými kamarády a hrát si hry, které nikomu nebudou ubližovat. Všímejte si, jestli nejsou vaši kamarádi smutní, a pokud ano, zkuste jim udělat radost.“*

Najít si opravdu dobrého kamaráda je skvělá věc. Říká se, že kdo ho má, našel poklad, a to už je co říct. Každý člověk, ať je malý nebo velký, chce mít svého dobrého kamaráda. Jen jak ho poznat, jak ho najít? Je důležité se za něj modlit. Dnešní příběh nám prozradil, že kamarád není jen někdo na chvíli, na jeden den. Ale vzájemně na sebe myslíte, hrajete si spolu pěkné hry, snažíte se navzájem si pomáhat a dokážete si odpustit.

Kdo tě první napadá, když se řekne „můj kamarád“? Vzpomeneš si na jednoho, nebo jich znáš více? Ve školce, škole je možná někdo, kdo nemůže najít kamaráda. Víš o někom takovém? Mohl bys mu v tom nějak pomoci?

9. Metoděj byl povoláním právník a později se stal místodržitelem jedné krajiny

Starší z bratrů, Metoděj, chodil do školy, aby se z něj stal právník. Právník se vyzná v zákonech a snaží se, aby byly dodržovány. Pomáhá lidem, ke kterým se druzí nespravedlivě chovají. Metoděj byl urostlý, statné postavy. Druzí lidé by si nedovolili si z něj utahovat. Když někomu něco přikázal, tak ho musel každý poslechnout. Zloději a podvodníci se mu vyhýbali na sto honů. Metoděj byl poctivý, nenechal se nikým podplatit. Možná proto mu císař již jako dvacetiletému přidělil úkol spravovat jako místodržitel jednu oblast, ve které bylo několik měst a vesnic. Byla hojně obydlená Slovany, jejichž jazyku Metoděj rozuměl. Úřad místodržícího v době Metodějově se dá přirovnat k dnešnímu krajskému hejtmanovi. Staral se, aby se lidem žilo dobře, a zastupoval císaře v této krajině.

Byl velitelem vojáků, rozhodoval o tom, co se v tamních městech postaví, kdy budou trhy, kolik pytlů obilí se koupí, aby lidé neměli hlad. Velice se mu hodilo, že se vyznal jako právník v zákonech. Nejčastěji řešil hádky mezi lidmi.

Ti se hádali o majetek – o pole, komu patří dům, že je někdo ošidil o peníze. Metoděj se je snažil spravedlivě rozsoudit, a když prokoukl lháře, udělit i trest.

Metoděj měl takovou moc, že mohl udělit i trest smrti. To ale nikdy neudělal. Chtěl dát i tomu největšímu hříšníkovy možnost litovat a napravit se, jak to dělal i Pán Ježíš. Nikdy nenechal člověka zabít.

Zdálo by se, že mít moc a rozhodovat o lidech zvládne každý. Ale není tomu tak. Metoděj si uvědomoval, že je to velká zodpovědnost. Snažil se být v práci poctivý, spravedlivý a pomáhat těm, kterým druzí ubližovali.

Máš doma nějaké povinnosti? Uklidit nádobí z myčky? Ustlat si každý den postel? Nakrmit domácí zvířátko? Zkus to dělat poctivě, aniž by ti to maminka musela připomínat.

Lis top ad

10. Metoděj vstoupil do kláštera, ve kterém byl s ostatními mnichy šťastný

Metoděj pracoval jako místodržitel. I císař si pochvaloval jeho poctivost. Velkým překvapením pro všechny bylo, když se Metoděj rozhodl pro velkou změnu. Chtěl žít jen pro Boha a sloužit mu v tichu a modlit se za druhé. Odešel do jednoho kláštera na hoře Olymp. Po rozhodnutí žít celý život v klášteře lidé přijímají nové řeholní jméno, které začíná stejným písmenem jako jeho křestní. Metoděj se dříve jmenoval asi Michal. V klášteře dostal po čase jméno, které už všichni známe – Metoděj.

V klášteře byl šťastný. Učil se naslouchat tichému hlasu ve svém srdci, kterým k němu mluvil Bůh. S ostatními mnichy se modlil za všechny nemocné, smutné, kteří nikoho nemají. Jejich přímlovná modlitba měla velkou sílu. Mniši drželi pevně pohromadě a měli všechno společné. Dělili se o jídlo. Pracovali na zahradě i v klášteře. Každý musel přidat ruku k dílu. Byla to někdy dřina. Spravovali i cesty vedoucí ke klášteru. Aby mnichům šla práce od ruky, zpívali si. Přemýšleli o Pánu Bohu, o tom, co slyšeli při mši svaté. Ráno a večer se scházeli ke společné modlitbě. Řeholníci se snažili žít podle příkladu Pána Ježíše.

Pro život toho moc nepotřebovali. Přestože se jim stoly pod množstvím jídla zrovna neprohýbaly, zažili spoustu legrace. Měli velkou radost a pokoj, který by jim kdekdo mohl závidět.

Může se ti to zdát divné, ale pro život, který žiješ s Bohem, toho moc nepotřebuješ. Vydržíš se nedívat na všechny pohádky. Nemusíš mít všechny hračky z obchodu nebo nosit značkové oblečení. Stačí ti, že máš v sobě radost, protože víš, že tě má někdo rád – rodiče a hlavně Pán Ježíš. Plné skříně hraček ani plná lednička dobrot tě přece neudělají šťastným, ale spíš vědomí, že si na tebe maminka s tatínkem udělají čas, mají se rádi a do té lásky se vejdeš i ty.

Mniši v klášteře nebyli vybíraví v jídle. Naučili se děkovat Pánu Bohu za jídlo, které jim dal, za ovoce, chléb i mléko. Dokážeš poděkovat Pánu Bohu za jídlo, které ti nachystá maminka? Neznáš nějakou písničku, kterou se dá Pánu Bohu poděkovat za jídlo?

11. Cyril toužil po dalším vzdělání

V minulých příbězích jsme se dozvěděli, že starší z bratrů Michal odešel do kláštera, kde přijal jméno Metoděj. A co se stalo s mladším Cyrilem? Učení Cyrila náramně bavilo. Především ho zajímala gramatika – tedy všechno spojené s písmeny, slovy, větami. Existuje i legenda, podle které Cyril přišel za jedním cizincem. Na kolenou ho prosil, aby ho naučil lépe rozumět všem těm písmenkům, slovům a větám. Cizinec ho však odmítl, i když mu Cyril sliboval všechny své našetřené peníze. Cyril se smutný vrátil domů. Tolik si přál, aby mohl chodit do školy k tomu cizinci.

Cyril se s tím svěřil v modlitbě Pánu Ježíši. Pověděl mu o tom jako svému dobrému tatínkovi. V modlitbě byl vytrvalý, nevzdával to, ani když se z jeho pohledu zatím nic nedělo. Pán Ježíš všechny miluje a ví, co je pro nás nejlepší. Slyší naše prosby a také nám na ně odpovídá. Jen se musíme naučit slyšet jeho hlas ve svém srdci. Možná nám na naše modlitby odpoví: „*Věř mi, buď trpělivý a dám ti to.*“ Někdy ale na tvé modlitby možná říká: „*Nedám ti, o co žádáš. Mám pro tebe připravenou lepší věc.*“

Cyril nevěděl, jestli Pán Ježíš jeho prosby vyslyší. Prosil a věřil, že pokud bude chtít a bude to pro Cyrila prospěšné, zařídí, aby mohl studovat.

Víš, kdy se můžeš modlit? Není to jen ráno a večer nebo při mši svaté v neděli. Můžeš se modlit i po cestě do školy či školky. Pán Ježíš bude mít radost, když si na něj vzpomeneš i během dne, třeba když na něj zamáváš, až půjdeš kolem kostela. Řekni mu cokoliv, z čeho máš radost.

12. Pán Ježíš vyslyšel Cyrilovu modlitbu, aby mohl studovat na univerzitě

Když bylo Cyrilovi asi 14 let, zemřel jeho otec. V té době si Cyrila všiml jeden tatínkův kamarád. Byl velmi vznešený a bohatý, pracoval na císařském dvoře. Poznal, že Cyril je velice šikovný a snaživý mladík. Pozval ho do hlavního města, které se jmenovalo Konstantinopol.

V tomto městě, které bylo větší než Praha, bydlel sám císař. Dnes se toto město jmenuje Istanbul a je v Turecku. Ve městě chodil Cyril několik let na věhlasnou univerzitu. Byla jediná v zemi. Ve škole studovali nejnadanější lidé z říše, byl mezi nimi dokonce i syn císaře Michal III. Cyrila při studiu podporoval tatínkův

kamarád, který ho pozval do města. Staral se o něj, aby měl co jíst, místnost na učení a spaní. Cyril si uvědomoval, že Pán Ježíš vyslyšel jeho vytrvalou modlitbu, aby se mohl vzdělávat.

Učitelé se podívovali nad Cyrilovou moudrostí. Se svými učiteli si vyprávěl o světě a o Bohu.

Cyril se učil matematice (aritmetice), rétorice, astronomii, hudbě a také cizím jazykům, jako je latina a řečtina. Řešil různé matematické úkoly, četl knížky od různých spisovatelů, zkoumal dalekohledem, jaké planety a souhvězdí máme ve vesmíru. Učil se také noty a jak správně vystupovat před lidmi. Byl nadšený z nových poznatků. Poznatky si ukládal do paměti stejně, jako si člověk ukládá peníze do pokladničky. Možná tam delší čas jen tak leží, ale když potřebuje, může si z ní hned brát. Získané vědomosti se Cyrilovi hodily v dalším životě, když někdo potřeboval poradit nebo když učil své žáky.

Cyril byl totiž velmi bystrý a nadaný. Svými znalostmi brzy předčil i své učitele, a tak začal vyučovat na slavné univerzitě v Konstantinopoli. Pro jeho moudrost jej oslovovali „Filosof“.

Učíš se rád? Řekni kamarádovi či někomu staršímu, co nového ses tento týden dozvěděl o světě či o Pánu Bohu.

13. Cyril měl radost, když poznal, že se má stát knězem

Jeden z urozených pánů si usmyslel, že by se měl Cyril oženit s jeho dcerou. Cyril by si žil jako v bavlne, užíval života, jezdil na lov a kdoví co ještě. Byla to jistě lákavá nabídka. Cyril věřil, že Bůh má pro něho připravenou cestu plnou dobrodružství, na které mu bude pomáhat. V tichu se ptal Boha, jaké je jeho povolání. Modlil se za to, aby poznal, jestli se má oženit, nebo ne. Vzpomněl si na sen z dětství. V něm si vybral za ženu krásnou Sofii, což znamená Moudrost. A to byla odpověď na jeho upřímnou modlitbu. Cyril dospěl k tomu, že mu Bůh už v dětství ukázal cestu, po které má každý den jít – cestu moudrosti. Má se stát knězem. Měl radost, že to poznal. Vždyť být knězem je krásné povolání: modlit se za lidi, ukazovat jim, jak žít Boží lásku, pomáhat lidem objevit Pána Ježíše a jeho dobrotu.

Kněží jsou Boží služebníci. Pomáhají lidem objevit Pána Boha. Slouží mši svatou, při které k nám přichází Pán Ježíš. Udělují svátost smíření, ve které nám Ježíš skrze kněze odpouští hříchy... *(možno se zeptat, co si děti myslí, že kněží celý den dělají).*

Cyril byl vysvěcen na kněze, pár měsíců pobýval ve stejném klášteře jako jeho bratr Metoděj.

Cyril, i když byl svatý, si také někdy nevěděl rady. Hledal, pro co se má rozhodnout – oženit se, stát se knězem, zůstat sám. Měl rád Pána Ježíše a chtěl plnit jeho vůli. Věděl, že Pán Ježíš mu ukáže cestu, na které bude nejšťastnější. Proto se za rozhodnutí modlil. Když poznal, že ho Pán Ježíš volá ke kněžství, poslechl. Kdyby se rozhodl jinak, tak bychom možná o Cyrilovi vůbec nic nevěděli.

Jsou lidé, kteří se rozhodli následovat Pána Ježíše tak, že se z nich stali řeholní sestry a bratři. Znáš nějaké? Víš, proč se tak rozhodli? Kdo ví, jestli i tebe Ježíš nezavolá, až budeš dospělý, abys Jemu i potřebným lidem tímto způsobem sloužil. Být knězem nebo řeholníkem je krásná věc.

Pro sine c

14. Cyril vysvětlil, proč prosíme svaté o přímlovu

Zatímco žil Metoděj v klášteře, možná spolu s Cyrilem, měl císař hlavu plnou starostí. Každý císař, stejně jako dnes každý prezident, má mnoho úkolů. Musí se starat o svou zemi, aby v ní byl mír a lidem se dobře žilo. Nejvíce ho však trápila hádka mezi křesťany. Jedna skupina křesťanů si myslela, že je správné modlit se k obrazům a sochám lidí, které církev prohlásila za svaté. Druhá skupina tvrdila, že se máme modlit pouze k Pánu Ježíši. Ničili krásné ikony a házeli je do ohně. Císař nevěděl, co na to má odpovědět. Pozval si tedy na radu Cyrila, protože jak se říká, víc hlav víc ví. Cyril se nebál říci přede všemi nahlas, co o tom říká Bible: *„My se přece nemodlíme k namalovanému obrazu, ke zlatému rámu, ale k těm lidem, kteří jsou na nich namalovaní. O nich víme, že jsou s Pánem Ježíšem v nebi. Díváme se na ně, abychom si připomněli, jak měli rádi Pána Ježíše a jak žili.“* Cyril těmito slovy posluchačům vyrazil dech. Někteří si však mysleli své.

V dnešní době pokládáme za normální, že v každém kostele najdeme sochy, například sv. Terezičky od Dítěte Ježíše, sv. Mikuláše, sv. Petra a Pavla. K obrazu Panny Marie, svatého Josefa nebo apoštolů dáváme i květiny či svíčky. Všichni svatí byli velcí hrdinové, někteří se nebáli i umřít jako mučedníci. Modlíme se k nim a prosíme je o modlitbu, píšeme o nich knihy, malujeme obrazy a dáváme si jejich jména, protože se jim chceme v lásce k Bohu podobat.

Poznáš svaté, které máte v kostele na obrazech nebo jako sochy?

15. Cyril byl vybrán, aby šel Saracénům vydat svědectví o křesťanství

Císař si jednoho dne nechal zavolat Cyrila. Cyril neváhal a vypravil se do císařského paláce. Cestou se mu honilo hlavou, co po něm asi císař bude chtít? Císař mu řekl: *„Milý Cyrile, široko daleko neznám chytřejšího a poctivějšího muže. Posílám tě do země, kde bydlí lidé, kteří si říkají Saracéni. Běž k nim a pověz jim o Pánu Bohu.“* „Saracéni, to je zajímavý název,“ řekl Cyril, *„už se těším, až je poznám.“* Vydal se tedy na cestu. Když byl u cíle, nečekal

na něj zástup lidí volajících „sláva“. Mezi Saracény bydlelo jen málo křesťanů, kteří věřili v Pána Boha. Lidé se křesťanům posmívali a dělali jim naschvály. Když se protivníci dozvěděli, že má přijít nějaký člověk, který k nim bude mluvit o Pánu Bohu, vymysleli nepěkné přivítání.

Na dveře domů, ve kterých bydleli křesťané, nakreslili obrazy škaredých ďáblů. Tím chtěli tyto lidi zesměšnit a rozhněvat Cyrila. Ten, když viděl tu spoušť, se na výtržníky vůbec nerozzlobil. Pousmál se a dodal: *„Co to ale vidím. Nakreslené čerty na dveřích domů! Mám za to, že uvnitř žijí dobří lidé, kterých se čerti bojí, a tak utíkají ven. Kde nejsou čerti nakreslení na dveřích, tam s nimi asi bydlí v domě.“* Po těchto slovech si se Saracény začal povídat o Pánu Bohu, který stvořil všechno.

Když Saracéni počmárali dveře domů křesťanů, mohl se na ně Cyril rozzlobit. On to ale neudělal. Moudře a vtipně jim odpověděl. Jak jednáme my, když se nám někdo směje nebo si vezme naše věci? Začneme plakat, trucujeme nebo máme velkou zlost a nejraději bychom ukázali naši sílu v rukách. Odplata určitě není to nejlepší řešení. Zachovat se v takové chvíli jako Pán Ježíš nebo někdo svatý, to je hrdinství.

Myslíš, že i dnes žijí lidé, kterým se druzí nejen smějí, že jsou křesťané, ale dokonce jim vyhrožují, že pokud nepřestanou věřit v Boha, tak je uvězní či přijdou o život?

16. Bratři odešli k Chazarům, aby jim ukázali, jak je radostné být křesťany

Když se Cyril vrátil od Saracénů, zhoršilo se jeho zdraví. Potají se uchýlil do kláštera na Olympu, ve kterém přebýval jeho starší bratr Metoděj. Jaké to bylo radostné shledání, když se uviděli a pověděli si, co všechno zažili a co nového poznali. Oba pak byli v klášteře šťastní. Brzy je ale opět vyhledali císařovi poslové a doprovodili je před císaře. Ten jim osobně vysvětlil, co od nich žádá. *„Přišli za námi poslové od Chazarů, kteří žijí daleko až u Černého moře. Představte si, jejich sousedé jim vyhrožují se zbraní v ruce, že musejí přestat věřit v křesťanského Boha. Říkají, že jejich víra je lepší než víra všech ostatních národů. Chazaři jsou v úzkých a nevědí, co mají dělat, co těmto sousedům mají říci. Proto se obrátili na mě. Byl bych moc rád, kdybyste šli za nimi vy a pomohli jim ukázat, že křesťanská víra je ta nejdůležitější. Že je*

správné v ni věřit.“ Bratři dlouho neváhali a úkol přijali, přestože se mohl Cyril vymluvit na své chatrné zdraví.

Věřili, že je tam posílá Bůh. Rozhodli se ihned pro cestu, která měla pomoci Chazarům. Vybrali si k sobě spolupracovníky z řad vojáků, učitelů a těch, kteří se vyznají na cestách. Netoužili po slávě nebo splnit přání císaře. Celý život se snažili následovat Pána Ježíše, kterého měli rádi. Považovali ho za velkého kamaráda a nechtěli si toto přátelství nechat jen pro sebe, ale rozdělit se o ně.

Stává se, že když splníš doma nebo ve škole nějaký úkol, např. jsi uklidil hračky, pohlídal mladšího sourozence, pověří tě rodiče ještě dalším úkolem, třeba že máš odnést něco sousedům či vynést smetí. Jak se můžeme zachovat, abychom se podobali Cyrilovi s Metodějem a Pánu Ježíši?

17. Podařilo se jim najít vzácné ostatky svatého Klimenta

Po cestě k Chazarům se Cyrilovi a Metodějovi stala moc důležitá věc. Cyril se totiž dozvěděl, že poblíž Černého moře kdysi stála kaple, v níž byl hrob svatého Klimenta. Kliment byl třetí papež po svatém Petrovi. Kvůli víře v Pána Ježíše byl odvečen pryč z města Říma a pracoval jako otrok v lomu, kde se těžil kámen. Zacházeli s ním tvrdě. Spoluvězni si všimli, že je velice vzdělaný a přes všechny těžkosti má v sobě velkou radost. To na něm obdivovali, rádi mu naslouchali a nechali se od něj pokřtít.

Podle legendy byl sv. Kliment utopen v moři s kotvou uvázanou na těle. Přesné místo nikdo neznal. Proslýchalo se, že se v jednom místě na pobřeží moře občas rozestoupí a člověk zde projde suchou nohou. Metoděj si řekl: *„To by byl zázrak, kdyby se ostatky* sv. Klimenta našly! Lidé by měli velkou radost.“* Cyril dostal nápad: *„Bratře, hlavu vzhůru. Pojdme se společně modlit k našemu Pánu a on, bude-li chtít, nám ukáže místo, kde je tělo zemřelého Klimenta.“*

Na hledání ostatků se podle legendy sešlo více mužů. Dlouho místo Klimentova hrobu nemohli najít. Chtěli to vzdát. Biskup, který byl s nimi, je však povzbuzoval: *„Nevzdávejme to! Zpívejme Pánu Bohu a věřme, že ostatky Klimenta najdeme!“* A stalo se. Jako zázrakem muži našli místo, kde před mnoha lety stála kaple. V jejích troskách na místě údajného světcova hrobu opravdu našli ostatky svatého Klimenta. Radost se šířila jako lavina. Průvod, který nesl nalezené ostatky do místního kostela, se zvětšoval. Lidé jásali a děkovali Pánu Bohu za sv. Klimenta, který je s ním v nebi a přimlouvá se za ně. Na tuto událost vzpomínají lidé v této oblasti dodnes.

Vidět ostatky nějakého svatého znamená, že opravdu žil. Svatí jsou nejbližší přátelé Pána Ježíše a nyní se s ním radují v nebi. Jak to víme? Když se lidé společně s důvěrou modlí k Bohu za velmi důležitou věc (často se jedná o uzdravení nemocného) a prosí konkrétního svatého, aby se za ně přimlouval, a jejich prosba je vyslyšena, víme, že je v nebi. Svatí jsou nám velkými vzory a pomocníky. Když je poprosíme o pomoc, pomáhají nám, přimlouvají se za nás, protože jsou Pánu Bohu blíže než my na zemi.

V každém kostele jsou uloženy ostatky nějakého svatého. Říkáme jim relikvie. Viděl jsi už nějaké? Popros někoho staršího, aby ti je ukázal. Když je uvidíme, máme se při pohledu na ně ztišit a můžeme se i pomodlit – říci v soukromí, co máme na srdci. Poděkovat za to, co se nám dnes podařilo nebo říci: Prosím, sv. -----, přimlouvej se u Pána Boha za mě a mou rodinu. Prosím, ať se máme rádi a jsme zdraví. Díky. Amen.“

*Pojem relikvie (z latinského reliquiae 'ostatky') neboli ostatky označuje zejména tělesné pozůstatky světců, ale také předměty spjaté s jejich životem (např. zbytky jejich šatů a jiných osobních předmětů). Mezi věřícími jsou chovány v úctě.

18. Bratři hovořili s nadšením o Pánu Bohu před prostými lidmi i panovníky

Skupina v čele s Cyrilem a Metodějem konečně doputovala k lidem, kteří se jmenovali Chazaři. Po cestě byli bratři i doprovázející muži vyhladovělí, a tak je potěšilo pozvání na hostinu. Tu pořádal samotný vládce země, chán, který na ně netrpělivě čekal společně s dalšími pozvanými hosty. Metoděj byl překvapen, kolik vzácných lidí se tu shromáždilo kolem stolu. Ještě než se pustili do jídla, vzájemně se představili. Hned jak bratři dojedli poslední drobek z talíře, začali vyprávět. „*Náš Bůh má rád každého člověka. Jeho láska je mnohem větší než velké jezero a celé moře. Dokážete si to představit? Stojí za to vyplout na to krásné moře. Čeká tam na každého velké dobrodružství.*“ Všichni kolem zbystřili.

Mužům se velice líbil příběh o Mojžíšovi a především o Pánu Ježíši, který nás zve do nebe. Bratři si se vznešenými lidmi povídali celou noc.

Další den se zpráva o Cyrilu a Metoději a jejich Bohu rozšířila skoro po celé zemi. Lidem to nedalo a chtěli žít tak, jak se o tom doslechli. Přicházeli za Cyrilem a Metodějem a nechávali se pokřtít, bylo jich několik stovek. Chán

měl velikou radost, že tolik lidí uvěřilo v křesťanského Boha. Chtěl se za to Metodějovi a Cyrilovi nějak odvděčit. Nabízel jim truhlice s penězi, krásné šaty. Cyril si vybral toto: „*Velevážený cháne, pokud nám chceš udělat radost, propusť zajatce z vězení a nech je jít s námi.*“ Chán jeho přání vyplnil. Ještě jednou jim poděkoval a s příslibem pomoci je propustil domů.

Chán pozval Cyrila a Metoděje na hostinu, na které si povídali o Pánu Bohu. Lidé se také setkávají u jídla, aby si mohli povídat o sobě a o tom, co se kde stalo. Zkus poprosit maminku, jestli by ti dovolila pozvat domů kamaráda, abyste si mohli zahrát spolu hru, u které si můžete povídat (ne na počítači).

Le de n

19. Bratři viděli, že lidé opouštějí pohanské zvyky a začínají věřit skutečnému Bohu

Cyryl a Metoděj se vraceli zpátky do země, ve které se narodili. Tehdy se té zemi říkalo Byzanc. Z legend se dozvídáme, že se cestou zastavili v jedné vesnici, ve které měli zajímavý zvyk. Její obyvatelé uctívali obrovský stoletý strom – dub. Říkali mu „alexandr“. Muži kolem něj tančili, klaněli se mu. Ženy se ale k tomuto stromu nesměly přiblížit ani na krok. Lidé si mysleli, že se na něj bůžek, který podle nich bydlel v posvátném stromě, jinak bude hněvat. Pak by se jim neurodilo na poli, postihla by je krutá nemoc či nějaká katastrofa. Proto k němu nosili různé dary, jídlo, někdy i spoutané lidi.

Když se na tento prapodivný zvyk Cyril díval, dal se s místními lidmi do řeči. Přesvědčoval je, aby zanechali tohoto pohanského chování. Vždyť je hloupost uctívat stromy a myslet si, že rozhodují o zdraví nebo o tom, jestli bude pršet. Vesničané řekli Cyrilovi: *„Děláme to stejně, jak to dělali naši předkové, babičky a dědečkové. Nevíme, proč bychom měli jednat jinak. Už jsme si na to zvykli.“* Cyril jim ale řekl: *„Klanět a modlit se máme jen k Pánu Ježíši, Bohu na nebesích. On je stvořitel celého vesmíru i tohoto stromu. Věřte mi, je to pravda.“* Vesničané Cyrila poslechli a posvátný strom porazili a spálili na popel. Tu noc, kdy tak udělali, se stalo, že se nad vesnicí ukázal veliký mrak a začaly se z něj spouštět dešťové kapky. Lidé tančili radostí a vůbec jim nevadilo, že jsou mokří až na kůži. *„Prší!“* volali všichni. *„Děkujeme, mocný Bože.“* Cyril se k radostnému děkování přidal. Déšť byl pro ně znamením, že z nich má Bůh radost, když ukázali, že v něj uvěřili. Bratři Cyril a Metoděj měli radost z toho, že vesničané nevěří v sílu nějakého stromu a neklanějí se mu, ale už vědí, že mají nebeského Otce, který stvořil všechno na nebi a na zemi. A má moc i nad počasím.

Cyryl s Metodějem si všimli lidí, které potkali cestou. Přestože se už bratři těšili domů, zastavili se s vesničany, kteří ještě neznali křesťanského Boha. Věnovali jim svůj čas a díky tomu se vesničané dozvěděli o Boží dobrotě. Dívejme se kolem sebe a všímejme si lidí, které míváme, když jdeme do školky, školy, stojíme na zastávce, sedíme vedle nich v kostele. Můžeme jim v něčem pomoci? Třeba i tím, že se na ně usmějeme?

20. Cyril pro své znalosti dokázal vyluštit záhadu s tajemným nápisem na poháru

Když se bratři Cyril a Metoděj vrátili z cesty od Chazarů domů, pracoval Cyril jako učitel jazyků a jiných předmětů na nejslavnější škole v Byzanci.

Jedna z legend vypráví příběh o vzácném poháru s tajemným nápisem, který Cyril vyluštil. Stalo se to jednoho dne. Cyril tehdy přišel jako obvykle do kostela svaté Sofie, který byl postaven vedle této školy, aby se pomodlil za sebe a své studenty. Při odchodu z chrámu ho však zastavil jeden muž a mlčky ho vedl do odlehlé místnosti. Pak mu řekl: *„Vážený Cyrile, proslýchá se, že jste velmi moudrý a vzdělaný muž. Mohu se na vás obrátit se záhadou, kterou se zatím nikomu nepodařilo vyluštit? Podívejte se na tento vzácný pohár. Říká se, že kdysi patřil králi Šalamounovi. Jsou na něm vyryté nějaké znaky, možná to jsou písmena, ale nikdo je zatím nedokázal přečíst.“* Cyril vzal s velkou opatrností do ruky pohár, který se krásně třpytil. Při tom, jak ho otáčel v rukou, pomalu vyslovoval nesrozumitelná slova. Pak zvedl hlavu, podíval se na kříž a na mladého muže, který ho bedlivě pozoroval, a řekl: *„Tento pohár je opravdu velmi vzácný. Patřil králi Šalamounovi, který vládl před mnoha a mnoha lety, dokonce ještě před narozením Pána Ježíše. Na poháru je napsáno proroctví o tom, že na svět přijde Spasitel Kristus Pán.“*

Tímto se Cyrilovi podařilo odhalit záhadu, nad kterou si lámali hlavu nejrůznější učenci. Zpráva o Cyrilově šikovnosti se rychle rozšířila mezi lidmi.

Cyri lovi se hodila znalost jazyka a cizích slovíček, o kterých si dříve mohl myslet, že je možná nebude nikdy potřebovat. Proto dokázal vyluštit tajemný nápis. Také my nikdy nevíme, kdy se nám bude hodit to, co se učíme ve školce, škole, v náboženství, doma s rodiči. Až zase někdy budeš sedět nad učením nebo si dělat nějaký úkol do školy či školky, zkus si uvědomit, že se nové věci neučíš pouze proto, abys dostal jedničku, ale abys těmito znalostmi mohl někdy pomoci kamarádům a lidem, kteří to budou potřebovat.

21. Na Velké Moravě žili naši předci, Slované

V době, ve které žili svatí Cyril a Metoděj, v 9. století, existovala říše, kterou dnes nazýváme Velké Morava. Žili v ní naši předkové – Slované. Museli těžce pracovat na poli, aby si zajistili jídlo na celý rok, zvláště pak na období tuhé

zimy. Maso získali při lovu lesní zvěře a chytáním ryb. Chleba si pekli doma. Vládl jim kníže Rostislav, který se staral o mír v celé zemi.

V době Rostislavově už lidé slyšeli něco o dobrém křesťanském Bohu a o nebeském království. Přicházeli sem totiž misionáři z různých částí Evropy a vedli lidi ke vzájemné lásce a k víře v tohoto Boha. Misionáři je učili s tímto Bohem hovořit – modlit se a takovou vzorovou modlitbou byl pro ně a stále je i pro nás Otčenáš. Tuto modlitbu je učili jiným jazykem, než kterým mezi sebou hovořili Slované – latinsky. Také při mši svaté kněží všechno říkali latinsky, např. *„In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti!“* Tak jako těmto slovům nerozumíš ty, tak ani nikdo ze Slovanů nepoznal, že kněží říkají: *„Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“* Některá latinská slova se Slované naučili nazpaměť, ale nerozuměli jim. Například slova *„Kýrie eléison!“*, což znamená *„Pane, smiluj se!“*, si zkrátili na *„Krleš!“*.

Kníže Rostislav viděl, že lidé do kostela chodí, ale v srdci zůstávají pohany jako dříve. Proto hledal člověka, který by mu poradil, jak by mohli jeho lidé žít podle evangelia a tím patřit ke vzdělaným národům Evropy.

Při mši svaté v latině se používají slova jako například Aleluja, Kýrie eléison, Gloria, Amen. Víš, co znamenají?

Aleluja – Chvalte Pána! Radujte se!, Kyrie eléison – Pane, smiluj se, Gloria – sláva, Amen – tak jest, Credo (krédo) – věřím.

22. Velkomoravský kníže Rostislav žádal císaře o misionáře

Moravský kníže Rostislav nemohl dlouho usnout. Věděl, že Slované potřebují jiné učitele a kněze než ty, kteří přicházejí z Franské říše. Ti mluví při mši svaté a dalších křesťanských obřadech k prostým lidem latinsky, to je nesrozumitelnou řečí.

Začal jednat. Radil se s velmoži, ptal se svých rádců a lidí ve své zemi, co má dělat. Naštěstí se znal s jedním mocným císařem v daleké zemi na východě, v Byzanci. Zavolal svého písaře a začal mu diktovat dopis s prosbou, zda by mu císař v jeho starostech nepomohl. Toto psaní bylo velice důležité. Stálo v něm: *„Já, Rostislav, kníže Velkomoravské říše, prosím byzantského císaře Michala, aby k nám poslal muže, učitele, kterým by naši krajané rozuměli a naučili se od nich žít podle evangelia.“*

Dopis doručilo Rostislavovo poselstvo do císařského paláce v Byzanci. Císař po přečtení dopisu usoudil, že nejlepšími pomocníky obyvatelům Velké Moravy budou bratři Cyril s Metodějem. Rozuměli totiž řeči, kterou mluvili Slované. Kde

je ale najde? Dlouho o nich nic neslyšel. Bratři se v té době nacházeli v klášteře daleko v horách. Císař si je nechal zavolat. Na jeho naléhání přišli do paláce a očekávali, co se bude dít.

Někdy si nevíme rady s nějakým úkolem ze školy, nevíme, jak opravit rozbitou hračku, jak nakreslit nějaký obrázek aj. Právě tehdy potřebujeme dobré rádce a kamarády, a to nejen vy, děti, ale i dospělí lidé. Dnes jsme se dozvěděli, že i vládcové, jako byl Rostislav, měli před sebou moc těžké úkoly. On se však nestyděl poprosit o pomoc někoho jiného, třeba i samotného císaře.

Neboj se také ty prosit druhé o pomoc, ale také neodmítni pomoci, když tě o to někdo požádá.

Únor

23. Cyril s Metodějem souhlasili, že půjdou na Velkou Moravu učit lidi žít podle evangelia

Císař Michal si do svého paláce nechal předvolat dva moudré učitele. Byli to Cyril s Metodějem. Bratři se uklonili a čekali, co jim chce císař sdělit. Ten se jich zeptal: „*Uměli byste pomoci lidem knížete Rostislava, od kterého mi přišel dopis s prosbou o pomoc? Potřebuje ochotné muže, jež by se nebáli v této zemi mluvit o Pánu Ježíši, naučili místní lidi číst a správnému chování.*“ „*Mocný císaři Michale, je to pro nás velkou ctí, že se nás ptáš,*“ řekl Cyril. Starší Metoděj pokračoval: „*Sám jsi nás poslal mluvit o křesťanském Bohu k Saracénům i k Chazarům. Snad budeme prospěšní i u Slovanů knížete Rostislava.*“

Císař odpověděl: „*Pořádně se rozmyslete. Museli byste počítat i s tím, že se možná nikdy nevrátíte domů do svého rodného kraje.*“ Cyril předstoupil před císaře a řekl: „*Tvé přání splníme, i když je náročné. Máme rádi Pána Ježíše a chceme splnit i jeho přání. Vždyť řekl apoštolům: Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. Také my si přejeme, aby se o Ježíši dozvědělo co nejvíce lidí. Věříme, že nebeský Otec nám v tom jistě bude pomáhat.*“

„*Umějí tito lidé psát?*“ zeptal se Cyril. Císař mu odpověděl: „*Bohužel písmo nemají. Neumějí tedy číst ani psát. Cyrile, musíš vymyslet písmo, které by si tito lidé snadno zapamatovali.*“

Cyril s Metodějem mohli klidně říci císaři, ať tam pošle někoho jiného, že oni toho udělali už hodně. Nevymlouvali se, že je to daleko a nikoho tam neznají. Nereptali, dlouho se nerozmýšleli. Souhlasili, že ke Slovanům půjdou. Moc jim záleželo na tom, aby všichni lidé slyšeli o Pánu Ježíši. Ježíš totiž slíbil všem, kdo v něho uvěří a slouží mu, že se mohou těšit na velkou odměnu v nebeském království.

Ve škole, školce i doma je dost příležitostí zachovat se podle příkladu svatých Cyrila a Metoděje. V situaci, kdy nás maminka posílá, abychom třeba utřeli stůl, nachystali příbory nebo zvedli v náboženství po zapomnětlivcích židličky, se můžeme podobat svatému Cyrilovi a Metodějovi, když půjdeme bez reptání a úkol splníme. V duchu můžeme říci: „Pane Ježíši, chci splnit tento úkol dobře, protože tě mám rád/a.“

24. Cyril sestavil pro Slovary novou abecedu – HLAHOLICI a přeložil do ní Písmo svaté

Cyri l s Metod ějem se pustili do příprav na svoji misijní cestu do Rostislavovy země – na Velkou Moravu. V ěděli, že úkol, kterého se ujali, nebude snadný. Oba dva se ale velmi těšili na Slovary, mysleli na ně každý den, když si v modlitbě povídali s Pánem Ježíšem. Leccos se o té krajině a obyvatelích dozvěděli. Například to, že u nich v zimě padá sníh a mrzne. Bratři byli zvyklí na slunce, teplo a stále modrou oblohu. Nejvíce je překvapilo, že Slované nemají pro svůj jazyk písmo, tedy ani abecedu. Ano, naši předkové v této době neuměli číst ani psát. Byla jen hrstka bohatých lidí a kněží, kteří zvládli číst a psát latinsky nebo řecky. Cyril přemýšlel, jak by svým moravským bratřím a sestrám pomohl. Rád by jako dar na přivítanou pro Slovary sestavil abecedu šitou přímo na míru jejich řeči. V ěděl, že nikdo nedokáže vytvořit písmo jen tak, vždyť písmo je Boží dar. Nevymyslel to ze dne na den. Pokaždé, když usedal k práci na novém písmu, se přežehnal a poprosil Ducha Svatého o pomoc. Kříž nakreslil i na papír. Jednoho dne si v duchu řekl: „*Co kdyby se písmeno A psalo jako křížek? Je to první písmeno a bude nám připomínat, že máme všechno dělat ve jménu Boha Otce i Syna i Ducha Svatého.*“ Postupem času pak vymyslel, jak se budou psát další písmena, jako je č, š.

Sestavenou abecedu pojmenoval hlaholice. Do staroslověnštiny – řeči, které Slované rozuměli – se pokusil postupně přeložit i to nejcennější, co bratři měli, totiž část Písma svatého (Bible) a také texty ke mši svaté.

Na začátku každé modlitby děláme kříž, také před jídlem a když začínáme mši svatou. Kříž se dělá, abychom si uvědomili, že je tu s námi Bůh, který na nás má vždy čas. Tímto prosíme, aby nás všude provázelo požehnání Boha Otce i Syna i Ducha Svatého. I před tím, než vstaneš z postele, se přežehnej. Nezapere to moc času, a přitom si vzpomeneš na Pána Ježíše a pozveš ho do dnešního dne.

25. Cyril s Metod ějem přišli na Velkou Moravu v roce 863

Stalo se to v roce 863. Na Moravě se roznesla zpráva, že k nim ze Soluně míří skupina mužů, učitelů a misionářů, kteří přinášejí ostatky sv. Klimenta. Lidé je netrpělivě vyhlíželi. A dočkali se.

Bratři s celou skupinou mužů zamířili nejprve ke knížeti Rostislavovi. Ten skupinu s oběma bratry na svém sídle uvítal s velikou poctou a slávou.

Kníže měl velkou radost a nabídl bratrům jakoukoliv pomoc při jejich působení na Velké Moravě. Metoděj hned věděl, o co požádat. Řekl tedy: *„Všimli jsme si, když jsme procházeli vaší krajinou, že vůbec nebylo výjimkou, že ráno se věřící Slované v kostele vroucně a procítěně modlí kupříkladu za dobrou úrodu nebo za déšť a ještě téhož dne večer klidně zajdou k místnímu věštci, aby jim z letu ptáka či z pohledu do kalicha věstil, jestli je Bůh vyslyší. Slované sice věří v posmrtný život, ale své zdraví si chtějí zajistit rozvěšováním amuletů na posvátné stromy, uctíváním studánek. A vůbec jim nedochází, že je na tom něco špatného.“* „Dej nám schopné muže,“ poprosil Cyril, *„kteří budou ochotni se učit novým věcem a budou mít otevřené srdce. Vychováme z nich kněze. Potřebujeme totiž více spolupracovníků kněží. Sami nezvládneme všem lidem ukázat, jak správně žít.“* Rostislav nechal shromáždit ty nejšikovnější z mladých mužů. Cyril se jich hned ujal a začal je krůček po krůčku učit číst, psát a rozeznávat v srdci Ježíšův hlas, aby se stal Ježíš jejich nejlepším kamarádem.

Z dnešního příběhu jsme se dozvěděli, jak je důležité mít spolupracovníky, kteří táhnou za jeden provaz a vzájemně si pomáhají. Cyril a Metoděj, přestože byli oba velmi šikovní, také potřebovali spolupracovníky. I z tebe chce mít Pán Ježíš spolupracovníka, který bude poctivý. Například neodbude vystřihování obrázku, pořádně zamete smetí či si poskládá věci do skříně.

26. Po příchodu na Velkou Moravu založil Cyril školu pro kněze a učitele

Před mnoha lety byla v krajině, kde nyní žijeme, slovanská říše, kterou dnes nazýváme Velká Morava. Žili v ní naši předkové – Slované. Možná nějaký náš praprapra...předek by nám pověděl, jaké to bylo za Cyrila a Metoděje, jak vypadali a co dobrého mezi lidmi udělali. Bohudíky existují knihy, ze kterých se dozvídáme to nejdůležitější z jejich života.

Víme, že hned po příchodu Cyril založil školu pro mladé muže, ze kterých se měli stát kněží. Ti, kteří do této školy chodili, v ní také bydleli. Cyril je začal učit číst a psát v hlaholici, počítat, modlit se a pracovat. Dozvídali se také nové věci o přírodě a jak lépe hospodařit. Bylo jim spolu dobře, protože je provázelo Boží požehnání, o které každý den společně v modlitbách prosili.

Mladí muži sedávali na teplých kožešinách u Cyrilových nohou. Poslouchali jeho vyprávění z dětství, studia na univerzitě i putování k Saracénům a Chazarům. Po rozhovorech se žáci nejvíce těšili na slavení mše svaté. Konala se v krásné rotundě a celá byla ve staroslověnštině. Byla to novinka, dříve se na Velké Moravě při mši svaté používal latinský jazyk a lidé nerozuměli slovům, která kněz pronášel. Od příchodu svatých Cyrila a Metoděje bylo vše jiné, lidé porozuměli všemu, co se děje při mši svaté, a také všem ostatním modlitbám.

Máš také někoho, kdo ti vypráví příběhy nebo ti povídá o Pánu Bohu či o svém dětství? Je to někdo z rodiny, z farnosti? Můžeš za to být moc vděčný. Někdo takové štěstí nemá, a jak by za to byl rád. Poděkuj lidem, kteří si na tebe udělají čas a vyprávějí příběhy ze svého dětství či z Bible. Můžeš jim dát třeba pusu, obejmout je nebo jim napsat na papírek krátký vzkaz.

B ř e z e n

27. Cyril věděl, jak je důležité číst knihy a hlavně Písmo svaté

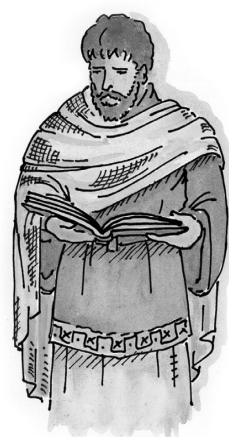
Slované z Velké Moravy měli Cyrila a Metoděje velmi rádi a vážili si jejich práce. Věděli, že jim na nich záleží. Obdivovali jejich nadšení a víru v Boží dobrotu. Bratři nelenovali, ale pracovali, jak jen nejlíp uměli. Cyril si vzal na starost výuku nových spolupracovníků. Moc si přál, aby z nich vyrostli vzdělaní a bohumilí muži.

Ke škole patří učebnice a knihy, ze kterých se žáci učí a mohou se k nim vracet. Cyril ale žádné knihy neměl a nemohl zajít do obchodu a koupit si je. Proto mu nezbývalo nic jiného než večer zasednout k psacímu stolku a při svitu svíčky psát knížky pro své žáky. Napsal například krátký příběh o tom, jak se podařilo nalézt ostatky sv. Klimenta. Jeho nejznámějším dílem je ale Proglas. Někteří znají rádio, které nese stejný název. Cyril však takto mnohem dříve pojmenoval předmluvu k překladu evangelií. Připomíná báseň, je totiž celá ve verších. Píše se v ní, jak je pro člověka krásné a užitečné číst Písmo svaté. Poslechněte si její kousek:

*„Slyšte Slovo, od Boha přišlo,
slovo, jež krmí lidské duše,
slovo, jež sílí srdce i rozum.“*

Co tím chtěl Cyril říci? Není divné, že přirovnává čtení Písma svatého k potravě? Každý člověk má tělo, které vidíme. Člověk, který dlouho nejí a nepije, hubne, zeslábně a vypadá jako nějaká zvadlá květina. V člověku je ale také neviditelná duše, která je mnohem důležitější než tělo. Někdy se lidské duši říká srdce. Ta také potřebuje pokrm. Ale jaký? Čeho má být plná? Pokoje, radosti, spravedlnosti... A to všechno najdeme v Písmu svatém, což je dopis od Boha, ze kterého se dozvídáme, jak na nás Bohu záleží.

Zkuste si u dnešního oběda říci něco hezkého – pochválit někomu, co se mu povedlo (mamince, že se podařil oběd), nebo třeba jen povědět, že jej máte rádi.

28. Metoděj sepsal pro Slovany pravidla, která budou dodržovat

Cyril s Metodějem brzy upozorovali, že lidé na Velké Moravě nemají napsané

zákony, které by dodržovali. Každý národ potřebuje vlastní zákony. Protože ne všichni lidé se k sobě chovají dobře. Slované své zákony neměli. Bylo například běžné, že se muž oženil s více manželkami, a když se mu nějaká už nelíbila, klidně ji vyhnal z domu. Jindy zase soused ukradl sousedovi koně a ten mu na oplátku podpálil chalupu.

Metoděj proto sepsal zákoník, aby lidé věděli, jak žít podle křesťanských zásad. Zapsal pravidla, zákony, aby se lidé mezi sebou chovali jako správní křesťané a žilo se jim spolu lépe. Zákony dostaly název „*Zakon sudnyj ljudem*“.

Metodějovi záleželo na tom, aby lidé věděli a dělali to, co je správné, a varovali se hříchu a špatného chování. Zákony si nevysypal jen tak z rukávu, ale vycházel z těch, které najdeme v Bibli. První zákon/pravidlo bylo toto: musíme věřit a sloužit Pánu Bohu, a ne žádným věštcům a vyrobeným bůžkům. Další pravidla se týkala manželství a poctivosti v práci.

Každá rodina nebo třída ve školce má také svá pravidla. Potřebuje je, aby každý věděl, co je správné a co ne. Doma víme, že nesmíme například jít do postele se zabláčenými botami, jíst špagety rukama a že si nemáme dělat naschvály. Kdybychom to porušili, přišel by od rodičů trest nebo přinejmenším napomenutí. Zákony a pravidla se nám někdy mohou zdát zbytečné a jejich dodržování k ničemu. Ale když se více zamyslíš, určitě přijdeš na to, proč je dobré je dodržovat – proč je dobré mít uklizeno v pokojíčku, vynášet smetí, jíst pěkně u stolu.

29. Cyril se svými žáky putoval za biskupem do Benátek

Cyri l měl radost z každého pokroku, který dělali jeho žáci. Po čtyřech letech usilovné práce ovládali čtení, psaní i počítání. Znali nazpaměť mnoho příběhů z Bible, hlavně ty, které se týkaly života Pána Ježíše. Byli vytrénovaní i v tom, jak sepsat kázání a dobře ho říci, aby ho lidé pochopili a něco si zapamatovali. Mezi všemi žáky vynikal Gorazd, na němž bylo vidět nadšení být Božím pomocníkem. Cyril poznal, že jsou jeho žáci – mladí muži – připraveni stát se kněžími. K tomu však bylo potřeba přijmout svátost kněžství od biskupa. Bratři se proto vydali v doprovodu dalších asi čtyřiceti mužů do Benátek, kde biskup bydlel.

Během cesty jim poskytl pohostinství na svém hradě v Mosaburgu kníže Kocel. O bratrech Cyrilovi a Metodějovi mnoho slyšel. Když je vítal, prozradil jim, že je také křesťanem a byl by moc rád, kdyby v jeho zemi sloužili kněží mši ve staroslověnštině. Kníže proto představil bratrům řadu nadaných mladých mužů a poprosil Cyrila, aby je připravili ke kněžství. A tak se stalo, že bratři po nějakou

dobu vyučovali muže z Kocelovy říše. Když byl čas odchodu do Benátek, řekl Cyril: „Kníže, co kdybychom připojili tvé nadané muže k naší výpravě. Nebojí se učení a snaží se žít jako Pán Ježíš. Až budeme v Benátkách, poprosíme biskupa, aby je i s našimi žáky z Velké Moravy vysvětil na kněze.“ Kníže tuto nabídku rád přijal. Početná skupina mladých mužů v čele s Cyrilem a Metodějem pak pokračovala směrem do Benátek.

V dnešním příběhu Cyril s Metodějem dokázali do své party lidí přibrat další muže, které potkali. Nenechali si možnost vysvěcení žáků na kněze jen pro sebe. I my se můžeme zachovat stejně, např. když ve školní jídelně pozveme si přisednout i někoho jiného než jen své nejoblíbenější kamarády/kamarádky, uděláme dvojici ve školce při hře i s tím, s kým se tak často nebavíme.

30. Cyril připomínal, že Pána Ježíše můžeme chválit jakoukoliv řečí

„Hurá, Benátky,“ vykřikovali mladí muži, Cyrilovi žáci, na které čekalo vysvěcení na kněze. Skupina se ale nedočkala vřelého uvítání. Místní obyvatelé i s kněžími a samotným biskupem si na ně počíhali, a když se objevili ve městě, vrhli se zlostně na Cyrila: „Člověče, pověz nám, jak to, že jsi přepsal Písmo svaté do staroslověnštiny a i při mši svaté na lidi mluvíš touto řečí? My známe jen tři jazyky, ve kterých se může mluvit během mše, a staroslověnština mezi nimi není. To si tedy troufáš! Zasloužili byste oba trest!“

Cyrl je vyslechl, a až se vypovídali, odpověděl: „Nepadá snad déšť od Boha na všechny stejně? Nebo nesvítí slunce také na všechny? Nedýcháme všichni stejný vzduch? Nestydíte se povolit pro překlad Bible a texty ke mši svaté jen tři jazyky? Proč by nemohla být Bible přeložena do jiných jazyků? Vždyť je v Bibli psáno: „Ať tě velebí všechny národy, ať tě chválí kdekterý národ.“ Zvažte, neřekl-li nám Ježíš: „Jděte ke všem národům a křtěte je ve jménu Otce, Syna i Ducha Svatého“? Nejste na omylu právě vy?“ Těmito slovy je ale nepřesvědčil. I ten nejlepší řečník nikoho nenapraví, když ten druhý neposlouchá a dělá hluchého. I u Cyrila to tak bylo. Posluchači ho sice slyšeli, ale to, co jim řekl, šlo jedním uchem tam a druhým ven.

Cyrl je dál nepřesvědčoval, vstal a klidně od nich odešel. Bratrovi a všem žákům oznámil, že tady vysvěcení na kněze nebudou. Poklekli pak k modlitbě a odevzdali vše s důvěrou Pánu Bohu. Věřili, že Pán Bůh najde nějaké řešení.

Cyri l přede všemi řekl, že když prší, padá déšť na všechny stejně a slunce nesvíí někomu více a někomu méně. Když bude pršet nebo při pohledu do slunce si můžeme uvědomit, že Pán Bůh má rád každého člověka a záleží mu na každém z nás, ať je to babička sedící v parku či dítě na pískovišti.

31. Cyril a Metoděj putovali do Říma, záleželo jim na tom, aby papež věděl, co dělají

Za Cyrilem a Metodějem přijeli poslové přinášející vzácné psaní. Podle znaku na pečeti poznali, že je od samotného papeže. „Co po nich žádá? Snad neudělali nic zlého,“ honilo se jim hlavou. Rozlomili pečeť a četli: „Drazí bratři Cyrile a Metoději. Prosím, přijměte mé osobní pozvání do Říma. Těším se, že se zde s vámi seznámím. Už jsem o vás mnohé slyšel, i o tom, že sloužíte mši svatou ve staroslověnštině. Rád vás uvítám, když vím, že s sebou přinášíte ostatky mého dávného předchůdce sv. Klimenta.“ Bratři věděli, že to není samo sebou, ale že to zařídil nebeský Otec. Hned mu za to poděkovali v modlitbě.

Pozvání samozřejmě přijali. Papež je zástupce Pána Ježíše na zemi, a tak chtěli vědět, zda nechybují, když slouží mši svatou ve staroslověnštině, a jestli jim povolí vysvětit na kněze muže, kteří s nimi doputovali z Moravy a od knížete Kocela. Bratřím záleželo na tom, aby vše, co dělají, bylo v jednotě s papežem. Chtěli ho poslechnout za každou cenu.

A tak nechali po poslech vzkázat, že je společně s početnou skupinou mužů mohou očekávat u bran Říma. A stalo se tak.

Když se zpráva, že se blíží skupina mužů v čele s Cyrilem a Metodějem a přinášejí ostatky sv. Klimenta, donesla až do Říma k papeži, vyšlo jim naproti procesí zpívajících lidí, kněží, biskupů se svícemi a s kadidlem. Na počest se rozezvučely i zvony všech kostelů ve městě. V ulicích jásaly zástupy lidí, protože měli radost, že přinášejí ostatky jejich oblíbeného papeže Klimenta. Lidé pevně věřili, že se nyní raduje v nebeském království a přimlouvá se za ně u nebeského Otce. Někteří nemocní se dokonce, když s vírou prosili u jeho ostatků, úplně uzdravili. Díky tomu, že byly ostatky Cyrilem a Metodějem přineseny zpět do Říma, mohly být konečně slavnostně uloženy k odpočinku v kostele svatého Klimenta.

Dobrá zpráva potěší každého. I Cyrilovi a Metodějovi poskočilo srdce, když si přečetli pozvání do města Říma od samotného papeže. Zkus poslat třeba babičce, tatínkovi do práce, paní učitelce nebo vašemu panu faráři pohlednici, na kterou napíšeš nebo nakreslíš něco, co je potěší.

Du b e n

32. Papež souhlasil s tím, aby se sloužila mše svatá ve staroslověnině

V Římě zůstali Cyril a Metoděj nějakou dobu. Setkávali se zde s papežem a dalšími vzdělanými lidmi tehdejší doby. Papež si chtěl vyslechnout jejich důvody, proč by měl dovolit nechat sloužit mši svatou staroslověnsky. Slova se ujal většinou Cyril. Všichni mu bedlivě naslouchali. Papež usoudil, že je to správné, že Boží slovo má být přeloženo do jakékoliv řeči, aby mu lidé rozuměli, mohli svým jazykem zpívat písničky a modlit se jím i v kostele. Papež proto vzal do rukou slovanské knihy, které bratři přeložili a přivezli do Říma, požehnal jim a položil je na oltář v chrámu Panny Marie Sněžné. Všichni pak společně zpívali písně, ve kterých děkovali Bohu za jeho velikost, že je Pánem světa, miluje lidi a odpouští jim.

Pár dní nato se konala ještě další slavnost – kněžské svěcení moravských žáků, kteří s nimi doputovali z Velké Moravy a od knížete Kocela.

Papež, což bylo v té době téměř nevídané a neslýchané, dovolil, aby Slované, obyvatelé Velké Moravy, mohli i nadále používat vlastní jazyk, tzv. staroslověninu, při mši svaté a pro překlad Písma svatého (Bible).

Cyril a Metoděj měli velkou radost, že se jim podařilo splnit úkol, kvůli kterému byli na Velkou Moravu posláni. Staroslověnština se posléze stala velice významným jazykem, jenž si v tehdejší Evropě vydobyl důležitou pozici vedle řečtiny a latiny.

Říká se: „Kdo zpívá, dvakrát se modlí.“ I bratři se svými žáky a dalšími lidmi společně Boha chválili zpěvem. Děkovali mu, že se smí při celé mši svaté mluvit staroslověnsky. Také my máme tolik písniček, kterými můžeme chválit Boha za všechno, co stvořil, za všechno, co nám každý den dává (jídlo, střechu nad hlavou, kamarády), za jeho lásku a všímavost ke každému člověku.

33. Cyril vstoupil v Římě do kláštera, kde zemřel

V Římě se ukázalo, že je Cyril velmi nemocný. Po všech těch událostech, svěcení jeho žáků na kněze, schválení mše svaté ve staroslověnině, zaklepal na dveře jednoho kláštera a prosil, zda by jej mniši přijali mezi sebe. Ti souhlasili, a tak si mohl Cyril obléknout mnišské roucho. Teprve tam přijal jméno, pod kterým ho

známe dnes. Původně se jmenoval Konstantin. Nemoc se rychle zhoršovala. Cyril věděl, že se blíží jeho poslední den na tomto světě. Nechal si proto k lůžku zavolat své žáky – novokněze a bratra Metoděje. Všichni kolem byli překvapení, že Cyril nebyl smutný, nenaříkal, ale nahlas děkoval Pánu Bohu za všechno, co mu v životě dal. Dokonce všechny přítomné povzbuzoval, aby nebyli smutní, až zemře, vždyť se těší do nebe. Nakonec se obrátil na Metoděje se slovy: „*Můj drahý bratře, jako dvojspřeží jsme táhli spolu jeden pluh a vyorali brázdu. Víím, že by ses moc rád vrátil domů do kláštera na hoře Olymp. Prosím, nesmíš opustit lidi, které nám Bůh svěřil. Vrať se na Moravu, vyučuj a veď Moravany k našemu Bohu. Nebude to snadná práce, možná zažiješ i neúspěch, ale věř, že všechno se časem obrátí k dobrému. Bůh ti žehnej!*“ Metoděj na znamení souhlasu stiskl bratrovi silně ruku. Pak, bylo to 14. února 869, Cyril zemřel. Jeho tělo uložili do hrobu v chrámě sv. Klimenta v Římě.

Metoděj byl určitě smutný ze ztráty svého bratra, ale vědomí, že se nyní raduje v nebi a bude se za něj a Moravany přimlouvát, mu dodalo sílu se vrátit zpět na Velkou Moravu.

Smrtí život nekončí, v to věří všichni křesťané. Věděli to i Cyril s Metodějem. Na člověka, který věří v Pána Ježíše a má ho opravdově rád, čeká království nebeské. V Bibli je napsáno, že „co oko nevidělo, co ucho neslyšelo, co ani člověku na mysl nepřišlo, připravil Bůh těm, kdo ho milují“. No, není to senzační? Až přijdeme do nebe, to, co možná jako první řekneme, bude velké hlasité „Jééé! Uau! nebo Ty vogo!“ Cyril už v nebi je a těší se, že se tam dostaneš i ty.

34. Metoděj vydržel i kruté věznění, které mu připravili závistiví lidé

Ještě než se Metoděj vypravil zpět na Velkou Moravu, vysvětil jej papež na kněze a arcibiskupa moravsko-panonského, aby mohl lépe pomáhat lidem na Velké Moravě. Udělal z něj svého velvyslance pro Velkou Moravu a část dnešního Maďarska a Slovenska. Ne všichni z toho měli radost. Tam, kde se dělá něco dobrého, se Boží nepřítel snaží našeptávat lidem zlé myšlenky. I tentokrát na sebe pokušitel nenechal dlouho čekat. Namluvil některým biskupům a panovníkům, že není spravedlivé, aby byl Metoděj arcibiskupem. Biskupové a dokonce i císař Ludvík Němec mu začali závidět, že si rozumí s papežem a byl vysvěcen na arcibiskupa. Proto vymysleli zlý plán. Když se Metoděj vracel z Říma přes Německo, zatkli ho a nechali ho uvázaného na provaze běžet za koněm. Pak ho krutě věznili a jen občas mu do cely přinesli něco k jídlu.

Metoděje někdy popadla velká zloba, a kdyby mohl, ukázal by jim, zač je toho loket. Byla to velká zkouška jeho trpělivosti a důvěry v Pána Boha. Když se ale modlil, všechna ta zloba se rozpustila jako cukr v čaji. Od Pána Boha dostával sílu vydržet až do konce. Uběhly více než dva roky, než se zpráva o Metodějově krutém věznění dostala až k papeži. Ten se velice rozhněval, nečekal na nic a poslal list biskupům a císaři Ludvíkovi, aby Metoděje ihned propustili a doprovodili jej na Velkou Moravu. Všechny biskupy pak papež tvrdě potrestal.

Metoděj nám jde příkladem tím, že když byl propuštěn na svobodu, nechystal plán, jak se pomstí těm, kteří ho věznili. Neoplatil jim to, ale modlil se za ně, aby se polepšili.

35. Metoděj se stal arcibiskupem a chtěl, aby Slované poznali, jak je krásné žít s Ježíšem

Metoděj se po nespravedlivém věznění vrátil na Velkou Moravu. Tentokrát jako arcibiskup. Knížetem už nebyl Rostislav, který Cyrila a Metoděje pozval na Velkou Moravu, ale jeho synovec Svatopluk. Ten už Metodějovi nebyl tak nakloněn. Není divu, protože Svatopluk jako kníže nevedl spořádaný život. Rád se opíjel a žil, jako by mu všechno patřilo.

Metoděj jako arcibiskup měl na starost péči o všechny kněze a kostely. Navštěvoval je a zajímal se, co leží kněžím i lidem na srdci. Kněží byli jeho nejbližšími spolupracovníky. Modlili se za sebe navzájem a přemýšleli, co mají dělat, aby se mezi všemi šířila víra v Boha. Uvědomovali si, že si musejí být vzájemně příkladem. Nejen že se mají modlit v kostele, sloužit mši svatou ve staroslověnštině, ale mají si především plnit své povinnosti a všímat si lidí, kteří potřebují pomoc.

Metoděj se se svými spolupracovníky kněžími věnoval i prostým lidem. S trpělivostí jim ukazovali, že není správné věřit pověrám, věštčům a uctívat stromy, slunce či barevné kameny. Vždyť to jsou věci stvořené Bohem, ve kterého věří křesťané. Kněží také povzbuzovali lidi, aby dělali svou práci poctivě (výzdobu šperků a keramiky). Lidé si je oblíbili, poznali na nich, že přestože jsou na ně nároční, mají je rádi a záleží jim na nich.

Metoděj byl arcibiskupem na Velké Moravě. Víš, jak se jmenuje a jak vypadá biskup/arcibiskup naší diecéze? Zkus někoho poprosit, aby ti ho ukázal na obrázku, a pomodli se za něho.

K vě t n

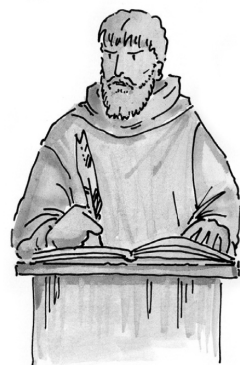
36. Kníže Bořivoj s Ludmilou uvěřili v Pána Boha a nechali se pokřtít

Podle jedné legendy se o Metodějovi a jeho díle dozvěděl kníže Čechů Bořivoj. Spolu s manželkou kněžnou Ludmilou byli na Metoděje zvědaví. Proto se vypravili na Velkou Moravu ke knížeti Svatoplukovi. Přijeli zrovna na hostinu. Jaké asi muselo být překvapení, když je kníže Svatopluk přivítal a vysvětlil místní zvyklosti. Podle tehdejšího zvyku totiž nepokřtěný muž, byť to byl samotný panovník, nesměl sedět s pokřtěným u jednoho stolu, ale na zemi. Bořivoj pokřtěný nebyl, a tak mu nezbývalo nic jiného než se usadit na připravenou podušku na podlaze. Metoděj, který byl na hostinu také pozván, však k němu přistoupil a zeptal se ho: „Není škoda, že ty, ušlechtilý a mocný kníže, neseďíš s námi u stolu, protože nevěříš v pravého Boha? Netoužíš být pokřtěný a stát se křesťanem?“ Bořivoj mu odpověděl: „My v Čechách máme své pohanské bohy. Bojím se, že když jim přestanu věřit a modlit se k nim, začnu žít jako křesťan, ba dokonce se nechám i pokřtít, pohanští bohové se proti mně obrátí a uškodí možná celé naší zemi.“ Metoděj se usmál a odpověděl: „Toho se vůbec neboj. My věříme v Boha, který je stvořitel všeho, a on chrání ty, kteří v něj věří a patří mu.“ Kníže s Ludmilou kladli Metodějovi spoustu otázek, které zakončil kníže prosbou o křest. Na druhý den byli knížecí manželé pokřtěni, uvěřili totiž v Boha. Svým křtem začlenili Čechy mezi významné evropské státy. Vypráví se, že na památku věnoval Metoděj Ludmile obraz Matky Boží s Ježíškem, který pak zdědil i svatý Václav. Nyní je obraz uložen ve Staré Boleslavi a říkáme mu palladium.

Aby Ludmila nezapomněla na den svého křtu, dostala od Metoděje pěkný obraz. I my jsme při křtu dostali předměty, které nám tuto událost připomínají. Například bílou křestní roušku, křestní svíci. Víš, co symbolizují?

37. Metoděj se svými pomocníky dokončil překlady Bible do staroslověnštiny

Metoděj po večerech a ve volných chvílích pokračoval v překládání částí Bible do staroslověnštiny, které s Cyrilem nestihli přeložit.

K překladu si k sobě zavolal dva ze svých žáků, kteří uměli rychle psát, a diktoval jim přeložený text. S napsáním poslední tečky si všichni s radostí řekli: „*Povedlo se, Bohu díky.*“ Měli radost, že Slované, kteří umějí číst, mají Bibli, které budou rozumět.

Proč je tato kniha tak důležitá a proč ji tolik lidí na celém světě čte? Bible není školní učebnicí ani knihou pohádek, které by zpříjemnily dlouhou chvíli. Na stránkách této knihy se seznámíme s příběhy ze Starého a Nového zákona. Příběhy ze Starého zákona jsou plné hrdinů, jakými byli například Abrahám, Noe, Mojžíš, Daniel. V Novém zákoně se zase dozvídáme o životě nejúžasnějšího člověka (a zároveň Božího Syna), který kdy na světě žil, o životě Ježíše. Ježíš, zvaný Kristus, nám přišel říci o našem společném Otci v nebi, který na nás stále myslí a má nás každého nekonečně rád.

Svatému Metodějovi můžeme být vděční, že dokončil překlad Bible do staroslověnštiny, tedy do jazyka, kterému lidé na Velké Moravě rozuměli.

Metoděj neočekával, že za přeložení Bible dostane nějakou pochvalu nebo že zbohatne. Udělal to, protože měl Slovary rád a záleželo mu na nich. Kolem tebe je také spousta lidí, kteří dělají dobré skutky, aniž by za to chtěli být odměněni. Mohl by ses počítat mezi ně?

38. Metoděj přál dobro i nepřátelům

Ne všichni přáli Metodějovi úspěch. Našli se lidé, kteří slovanským kněžím záviděli, pomlouvali je na každém kroku. Dokonce si někteří stěžovali i u papeže v Římě, že Metoděj neříká pravdu a učí lidi všechno špatně. Papež se těmito řečmi nenechal zviklat, postavil se za Metoděje a dal mu svou plnou důvěru. Papež pak také poslal knížatům i některým biskupům dopis, ve kterém potvrdil Metoděje jako arcibiskupa. Tak bylo potvrzeno, že Metoděj vyučuje a uvádí do pravé víry. Ale i přes papežův dopis mu někteří lidé nedali pokoj. Jeden z takových proradných lidí bydlel v sousední zemi – jmenoval se Viching a byl biskupem. Metoděje znal a věděl, jak je mezi Slovary oblíbený. Vůbec se neuměl radovat z úspěchu někoho jiného. Žárlil a záviděl také všem slovanským kněžím. Chtěl, aby si lidé vážili jeho, aby ho milovali, aby to byl on, kdo je povede k Bohu.

Jenže Viching si nedal tu práci jako Metoděj, aby slovanskému lidu porozuměl a aby oni rozuměli jemu.

Biskup Viching v sobě nechal růst závist. Neuměl se radovat z úspěchu někoho jiného. Jak my reagujeme, když například paní učitelka nepochválí náš výrobek, ale výrobek někoho jiného? Dokážeme uznat, že se mu opravdu povedl, a máme z toho radost?

39. Kamkoli Metoděj přišel, povídal o dobrém Bohu a přinášel lidem Boží požehnání

Metoděje velmi potěšil dopis, který přišel z jeho rodné země – z města Konstantinopole. Když dopis četl, jako by na něj dýchlo teplo domova a vzduch prozářený sluncem. Dopis byl od císaře a psalo se v něm: „*Ctihodný otče Metoději, velmi tě toužím spatřit. Bud' tak dobrý a vyprav se k nám, abychom se s tebou viděli, dokud jsi na tomto světě, a přijali tvé požehnání.*“ Metoděj měl velkou radost, že císař stojí o jeho požehnání. Neváhal ani vteřinu a ihned se vydal k císaři. Ten jej přijal s velikou poctou a radostí. Když zasedli ke stolu, začal Metoděj vyprávět o Velké Moravě, o tom, jak jim Bůh posílá mnoho ochotných lidí pro stavbu kostelů, starost o nemocné aj. Císař řekl: „*Bylo by dobře, kdyby si všude na zemi lidé také tak pomáhali a věřili v Pána Boha.*“ Císař pak Metoděje poprosil, zda by Metoděj některé ze svých žáků i s knihami mohl nechat u něj na císařském dvoře. Metoděj souhlasil. Než se rozloučili, zašli do kaple a Metoděj požehnal císaři i celé jeho zemi, o kterou se stará. Pak se Metoděj odebral s mnoha dary opět na Velkou Moravu.

V kostele – a někteří i doma – máme kropenku s posvěcenou vodou, kterou se žehnáme. Kněží, rodiče a také my můžeme žehnat druhé. Gesto žehnání vypadá nejčastěji tak, že palcem uděláme znamení kříže na čele druhého člověka. Měli bychom u toho říkat: „Žehnám Ti ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“ Je to velká pomoc pro člověka. Přejeme mu, aby ho Pán Bůh chránil a dal mu to, co potřebuje.

Č e r v e n

40. Lidé věřili, že se Metoděj dostal po smrti rovnou do nebe

Metoděj věděl, že se blíží poslední den jeho života. Byl už starý a nemocný. Začal proto uvažovat, koho ze svých žáků jmenuje a vysvětlí za svého nástupce. V duchu přemýšlel, jaký by jeho nástupce měl být. Řekl si: „*Určitě na něj musí být spolehnutí. Měl by být horlivý ve víře, poslušný papeži a svým příkladem by měl ukazovat, že nejdůležitější v životě je mít rád Pána Boha a druhé lidi. Měl by povzbuzovat kněze a lidi, aby si navzájem pomáhali.*“ Ze všech jeho žáků tyto požadavky splňoval Gorazd. Od začátku, co jej Metoděj znal, vynikal v učení. Patřil mezi ty, kteří se jako první nabídli s pomocí. Metoděj tedy označil za svého nástupce Gorazda a věřil, že bude pokračovat v jeho práci, bude sloužit kněžím a věřícímu lidu.

Pak už mohl Metoděj s klidnou myslí odejít z tohoto světa. Zemřel 6. dubna 885, v době, kdy se zrovna slavily Velikonoce. Lidé věřili, že se Metoděj dostal rovnou do nebe a tam zažívá něco moc krásného.

Metodějův pohřeb byl velkou událostí. Sešel se na něm ohromný zástup lidí, že se mše musela sloužit ve třech kostelích najednou. Lidé totiž byli Metodějovi velmi vděční za to, co pro ně jako arcibiskup udělal. Měli ho rádi za jeho zájem o děti, mladé, dospělé i staré. Všichni na něm poznali, že mu na nich záleží, že si přeje, aby se jim dařilo a měli radost, že znají Pána Ježíše.

V den pohřbu byla za Metoděje sloužena mše svatá, dokonce na třech místech zároveň. U nás je dobrým zvykem, že rodina nechává sloužit mši svatou za zemřelé. Duši, která je v očistci, nic tak nepomůže, aby se mohla dostat do nebe, jako mše svatá. Víš, za koho je obětována dnešní mše svatá, nebo kdy bude sloužena za vaše zemřelé příbuzné?

41. Metodějovi žáci byli velkomoravským knížetem Svatoplukem vyhnáni

Metodějovou smrtí vše neskončilo. Jeho nástupcem se stal Gorazd, který měl kolem sebe spoustu spolupracovníků kněží a dobrovolníků. Nedělali nic

špatného, přesto se proti nim postavil kníže Svatopluk. Oblíbil si totiž kněze z Německa, kteří mu radili, aby s Metodějovými žáky skoncoval. Největším rádcem a našeptávačem byl biskup Viching. Záviděli totiž kněžím z Velké Moravy jejich úspěch a přízeň obyčejných lidí. Proto knížete Svatopluka přiměli, aby Metodějovy žáky ze země vyhnal.

Bylo smutné, že museli opustit Velkou Moravu. Ale dlouho se tím netrápili. Rozdělili se na skupinky a odešli do zemí, kde o Pánu Bohu mnoho lidí nevědělo. Někteří se vydali do Bulharska a odtud do Srbska a Ruska, jiní šli do Polska a Chorvatska, někteří se uchýlili do Čech, kde je s radostí přijala kněžna Ludmila. Všude, kam přišli, si připomínali Metodějova slova, že nestačí o Bohu jen mluvit. Konat dobro znamená přiložit ruku k dílu a podělit se s ostatními o to, co umím. Zakládali proto školy, kostely a kláštery. Učili lidi obdělávat půdu a hospodařit s ní. Dodnes se v některých zemích používá písmo, které upravil jeden z Metodějových žáků. Říkalo se mu cyrilice. Z něj se pak vytvořila azbuka, písmo užívané dnes například v Rusku nebo Bulharsku.

Metodějovi žáci si často vzpomněli na Metodějova slova, že nestačí o Bohu jen mluvit. Konat dobro znamená přiložit ruku k dílu a podělit se s ostatními o to, co umím. Dokážeš se také ty podělit s ostatními o to, co umíš?

42. Cyrilometodějskou tradici žili v Sázavském klášteře a v pražských Emauzích

Víme, že Metodějovi žáci byli z Velké Moravy vyhnáni. Na Cyrila a Metoděje a na jejich dílo se však nezapomnělo. Přibližně o stopadesát let později, v 11. století, byl u řeky Sázavy postaven klášter s kostelem. V něm se nesloužila mše v latině, které nikdo moc nerozuměl, ale ve staroslověnštině. Tímto tamní mniši napodobili Cyrila a Metoděje. Přáli si, aby lidé na mši nejen chodili, ale aby rozuměli, co se při ní říká. Sázavský klášter, jak mu dnes říkáme, je známý tím, že v něm byl opatem svatý Prokop. Ten nejprve poustevničil. Pak, když se k němu přidávali další muži, založil právě tento klášter. V klášteře žili prostě, stačilo jim k životu málo. Sázavský klášter byl ale známý především tím, že se v něm pracovalo od rána do večera. Jedna skupinka se zabývala opisováním knih, kdy si dávali záležet na prvním písmenku, aby bylo krásně vyzdobené. Říkáme mu iniciála. Jiná skupina se učila zpívat gregoriánský chorál, aby pěkně a důstojně zněl při mši svaté. Další mniši se věnovali lidem na vesnici, učili je pracovat na poli, na zahradě, jak postavit či vylepšit nějaký dům.

Dalším klášteřem, kde lidé nezapomněli na to, co pro nás soluňští bratři udělali, byl Emauzský klášter v Praze. Nechal ho postavit král Karel IV., podle kterého je v našem hlavním městě pojmenován nejznámější Karlův most.

Jistě už umíš napsat nějaké písmeno. Zkus si zahrát na řeholníka ze Sázavského kláštera a do písmenka či vedle něho nakresli to, za co Pánu Bohu děkuješ. Například já bych napsala velké A a do něj bych nakreslila všechny své kamarády, protože Pánu Bohu děkuju za ně.

43. Každý rok se koná 5. července na Velehradě národní pout' ke svatým Cyrilovi a Metodějovi

Po celá staletí se lidé vracejí na Velehrad, aby si připomněli to, co pro nás svatí Cyril a Metoděj udělali: hlásali nám křesťanskou víru, přeložili nám Písmo svaté, sestavili pro naše předky písmo – hlaholici – a sloužili mši svatou ve staroslověně. Vychovali mnoho kněží, kteří jim pomáhali, aby se co nejvíce lidí dozvědělo o Pánu Bohu a žili podle jeho příkladu.

Proto se konají na Velehradě každý rok poutě. Přicházejí lidé malí, velcí, mladí, staří, z daleka i z blízka. Mezi nejvýznamnější poutníky patří papež bl. Jan Pavel II., který navštívil Velehrad v roce 1990.

Lidé se dopravují pěšky, na kole, autobusem nebo autem. Zvláště na začátku prázdnin přicházejí lidé v průvodech, na kolech či autem na Velehrad, a to ne kvůli kolotočům, ale aby oslavili svátek svatých věrozvěstů Cyrila a Metoděje. Mše svatá probíhá venku a je velice slavnostní. Všichni společně přicházejí prosit sv. Cyrila a Metoděje o přímluvu za pokojný život našeho národa, za politiky, nové kněze a dobré rodiny aj.

Byl jsi už na nějaké pouti? Seznamte ostatní s tím, kde jste byli a co jste tam prožili.

44. Pozvání na Velehrad

Právě o těchto prázdninách si připomeneme 1150 let od chvíle, kdy do naší vlasti připutovali bratři Cyril s Metodějem. Každý z vás je zván, aby přijel 5. července na Velehrad poděkovat Pánu Bohu za svatého Cyrila a Metoděje. Můžeme se zde v krásné bazilice

pomodlit například tuto modlitbu: „Svatý Cyrile a Metoději, přimlouvejte se za nás u Boha. Prosíme, ať se máme všichni rádi a žijeme k Boží chvále.“

Pokud se zrovna nechystáš na prázdninovou pouť na Velehrad, můžete se s rodiči zastavit i někdy jindy. Jako vzpomínku na tuto pouť si do svého deníčku nech natisknout razítko, které získáš v informačním centru nebo v knihkupectví na Velehradě. Otevírací doba je od úterý do neděle od 9 – 12, 12:30 – 17 hodin.

Doplňkový materiál k tématu svatí Cyril a Metoděj

Vybrané publikace

Piřha Petr – *Slyřte slovo a zpívejte píseň*

Renč Ivan – *Kytice z královské zahrady*

Seifertová Lucie – *Dějiny udatného českého národa a pár bezvýznamných světových událostí*

Schauber Vera, Schindler Michael – *Velká kniha o svatých aneb po kom se jmenujeme*

Pořady České televize

Televizní seriál a webové stránky Dějiny udatného českého národa, 10. díl:
<http://dejiny.ceskatelevize.cz/>

Světcí a svědci:

www.ceskatelevize.cz/porady/10123417216-svetci-a-svedci/207562211000023-cyril-a-metodej/

Odkazy na webové stánky

Kanán.cz – omalovánky, pracovní listy: www.kanan.cz/cyrilametodejmezidobib.htm

Časopis Nezbeda – barevný komix: www.volny.cz/nezbeda.zlin

Pastorace.cz – omalovánka:

www.pastorace.cz/Tematicke-texty/Sv-Cyril-a-Metodej.html

Scénky a text pro dramatickou improvizaci

Centrum pro katechezi Olomouc – „Kdo (si) hraje, nezlobí aneb Scénky pro děti a katechety ke vzdělávání a zábavě“, scénka „Bratři ze Soluně“

Jiří Černý a Miroslav Steiner – „Pověsti z Čech a Moravy II“ – text pro dramatizaci – „O Cyrilovi a Metodějovi“

Další rozvíjející aktivity k tématu „Cyril a Metoděj“

Soutěž „Cestou dvou bratří“ – www.velehrad.eu/cestou-dvou-bratri-vytvarna-soutez

Archeoskanzen Modrá + návštěva velehradské baziliky

Pěkně zpracovaný životopis:

<http://rkfrakovnik.webnode.cz/vyznamne-osobnosti/cyril-a-metodej/>

Vyrobilo:
Centrum pro katechezi Olomouc
© 2012